

นิราศภูเขาทอง

รับกลิ่นภูมิลอยโหมทนา
ออกจากวัดทัศนาคูหาวาส
สามฤดูอยู่ดีไม่มีภัย
โอ้อวาสราชบุรณะพระวิหาร
เหลือรำลึกนึกน่าน้ำตากระเด็น
จะยกหยิบิบติเป็นที่ตั้ง
จึงจำลาอวาสนิราศร้าง
ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด
โอ้อ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร
พระนิพนธ์ปานประหนึ่งศีระขาด
ทั้งโรคซ้ำกรรมชดวิบัติเป็น
จึงสร้างพรตอดสำหรับส่วนบุญถวาย
เป็นสิ่งของฉลองคุณมุสิก
ถึงหน้าแพแลเห็นเรือที่นั่ง
เคยหมอบรับกับพระจมีนไวย
เคยทรงแต่งแปลงบทพจนารถ
จนกลิ่นสิ้นแม่น้ำในลำคลอง
เคยหมอบใกล้ได้กลิ่นสุคนธ์ชลบ
สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา
ดูในวังยังเห็นหอพระอัฐิ
ทั้งเป็นเกล้าเจ้าพิภพจบสกล
ถึงอารามนามวัดประโคนปัก
เป็นสำคัญบันแดนในแผ่นดิน
ขอเดชะพระพุทธรูปช่วย
อายุยืนหมื่นเท่าเสาศิลา
ไปพันวัดทัศนาริมทำนน้ำ
มีแพรผ้าสารพัดสีม่วงตอง
ถึงโรงเหล้าเตากลั่นควันโขมง
โอ้อาบกรรมน่านรักเจียวอกเรา
ทำบุญบวชกรวดน้ำขอสำเร็จ
ถึงสุราพารอดไม่วอดวาย

เดือนสิบเอ็ดเสด็จจรพระวสา
ชูลีลาลงเรือเหลืออาลัย
เมื่อตรุษสารทพระพรรษาได้อาศัย
มาจำไกลอารามเมื่อยามเย็น
แต่นั้นนานับทิวาจะมาเห็น
เพราะชุกเข็ญคนพาลมารานทาง
ก็ใช้ถึงแทนสดเห็นชัดขวาง
มาอ้ำว้างวิญญาณ์ในสาครฯ
คิดถึงบาทบพิตรอดิศร
แต่ปางก่อนเคยเฝ้าฯทุกเช้าเย็น
ด้วยไรรู้ญาติยากแค้นถึงแสนเข็ญ
ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา
ประพฤติฝ่ายสมณะทั้งวสา
ขอเป็นข้าเคียงบาททุกชาติไป
คิดถึงครั้งก่อนมาน้ำตาไหล
แล้วลงในเรือที่นั่งบัลลังก์ทอง
เคยรับราชโองการอ่านฉลอง
มิได้ข้องเคืองขัดหทัย
ละอองอบรสรินชื่นนาสา
วาสนาเราก้สิ้นเหมือนกลิ่นสุคนธ์
ตั้งสติเดิมถวายฝ่ายกุศล
ให้ผ่องพันภัยสำราญผ่านบุรินทร์
ไม่เห็นหลักลือเล่าว่าเสาศิน
มิรู้สิ้นสุดชื่อที่ลือชา
แม้หมอดม้วยกลับชาติวาสนา
อยู่คู่ฟ้าดินได้ตั้งใจปอง
แพประจำจอตรายเขาชายของ
ทั้งสิ่งของชาวเหลืองเครื่องสำเภาฯ
มีคันโพงผูกสายไว้ปลายเสา
ให้มัวเมาเหมือนหนึ่งบ้าเป็นน่าอาย
สรรเพชญ์โพธิญาณประมาณหมาย
ไม่ไกล่กรายแกล้งเมินก็เกินไป

นิราศภูเขาทอง (ต่อ)

ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก
ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป
ถึงบางจากจากวัดพลัดพี่น้อง
เพราะรักใคร่ใจจืดไม่ยี่ดยืน
ถึงบางพลูคิดถึงคู่มืออยู่ครอง
ถึงบางพลัดเหมือนพี่พลัดมาขัดเคือง
ถึงบางโพไ้อัพระศรีมหาโพธิ
ขอเดชะอนุภาพพระศพล
ถึงบ้านญวนล้วนแต่โรงแลสะพรั่ง
ตรงหน้าโรงโพงพางเขาวางราย
จะเสียวกลับลับเขตประเทศสถาน
ถึงเขมาอารามอร่ามทอง

สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน
แต่เมาใจนี้ประจำทุกคำคืน
มามัวหมองมัวหน้าไม่ฝ้าฝัน
จึงต้องชื่นใจพรากรมมาจากเมือง
เคยใส่ซองส่งให้ล้วนใบเหลือง
ทั้งพลัดเมืองพลัดสมรมาร้อนรน
รมนิโรธรุกขมูลให้พูนผล
ให้ผ่องพันภัยพาลสำราญกาย
มีช่องขังกึ่งปลาไว้ค้าขาย
พวกหญิงชายพร้อมเพรียงมาเมียงมอง
ทรมานหม่นไหม้ฤทัยหมอง
ฟังฉลองเลิกงานเมื่อวานขึ้น